

ปัจจัยกำหนดนวัตกรรมสังคมในกลุ่มสังคมสูงวัย: กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

Determinants of social innovation in aging society: A case study of Bangkok

สมพงษ์ สุเมธกชกร

Sompong Sumetkotchorn

จรูญ ชำนาญไพร

Jaroon Chamnanprai

เบญจจฐา วัฒนกุล

Benjatha Wattanakul

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Bangkokthonburi University

E-mail: Sumet2020@yahoo.com

Received: 31 March 2025; Revised: 14 August 2025; Accepted: 14 August 2025

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับด้านพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาระดับการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาปัจจัยกำหนดนวัตกรรมสังคมในกลุ่มสังคมสูงวัย: กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ได้พบได้ในเขตกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับด้านพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์รายด้านการพัฒนาและการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ พบว่า มีค่าระดับมากทุกด้าน 2) ระดับการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า มีค่าระดับมากทุกด้าน 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านสังคม และ การพัฒนาการด้านความความคิด มีอิทธิพลส่งผลต่อตัวแปรนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: นวัตกรรมสังคม, สังคมสูงวัย, กรุงเทพมหานคร

Abstract

This article aims to 1) study the level of development and problem solving of the elderly in Bangkok, 2) study the level of social innovation creation for the elderly society in Bangkok, and 3) study the factors affecting social innovation for the elderly society in Bangkok. The sample group of 400 people used the non-probability sampling method. It is a specific sampling from the elderly population aged 60 years and over found by chance (Purposive and Accidental Sampling). The data collection tools include mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The research results found that 1) The overall level of development and problem-solving of the elderly in Bangkok was at a high level. When analyzing each aspect of development and problem-solving of the elderly, it was found that all aspects were at a high level. 2) The level of social innovation creation for the elderly society in Bangkok is at a high level overall. When analyzed in each aspect, it was found that the values were at a high level in every aspect. 3) Factors affecting social innovation for the aging society in Bangkok. Results of multiple regression analysis to predict factors affecting social innovation for the aging society in Bangkok. Results of multiple regression analysis to predict factors affecting social innovation for the aging society in Bangkok It was found that the variables of economic problem solving, physical development, social development, and cognitive development influence on the variables of social innovation for the elderly society in Bangkok.

Keywords: Social innovation, Aging society, Bangkok

บทนำ

จากการคาดการณ์ขององค์การสหประชาชาติ (United Nation) เกี่ยวกับโครงสร้างประชากรของโลก เชื่อว่าสังคมสูงวัยเป็นสถานการณ์ใหม่ที่โลกปัจจุบันกำลังเผชิญ โดยแต่ละประเทศกำลังก้าวเข้าสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างสัดส่วนประชากรแต่ละช่วงวัย และยังคงแนวโน้มและมีทิศทางสัดส่วนของประชากรสูงวัยที่มีปริมาณประชากรเพิ่มขึ้นมากกว่าประชากรในวัยอื่นๆ โดยในปี พ.ศ.2561 เป็นปีแรกที่ประชากรโลก มีจำนวนประชากรสูงวัยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนประชากรมากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี โดยประชากรสูงวัย คิดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนประชากรโลกร้อยละ 9 ต่อมาในปี พ.ศ.2567 ประเมินการจำนวนประชากรผู้สูงวัยที่มีอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรโลกที่มีจำนวนทั้งสิ้น 7,600 ล้านคนและคาดว่าจะมีจำนวน 8,600 ล้านคนในปี พ.ศ.2573 (United Nations, 2025 และ รุ่งนภา เทพภาพ, 2565)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนโครงสร้างประชากร เช่นเดียวกับอื่นๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมันและอีกหลายประเทศในปัจจุบัน สำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ.2567 มีจำนวนประชากรอายุเกิน 60 ปี 14,027,411 คน มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดของประเทศสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และเมื่อเทียบกับประชากรในวัยทำงานและวัยอื่นๆ ที่มีสัดส่วนลดลงส่งผลกระทบต่อศักยภาพด้านแรงงานและผลผลิตรวมของประเทศ นอกจากนั้นผลที่ตามมาก่อให้เกิดปัญหาภาระเชิงคุณภาพของสังคมที่เกิดจาก ปัญหาด้านร่างกาย ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

นำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายสวัสดิการของผู้สูงวัย อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสัดส่วนประชากรของประเทศ ซึ่งเรียกได้ว่ากำลังเข้าสู่โครงสร้างสังคมสูงวัยอย่างเต็มตัว ภาวะดังกล่าวล้วนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารประเทศจำเป็นต้องให้ความสำคัญ โดยต้องมีเครื่องมือและนโยบายรองรับการแก้ปัญหาดังกล่าวที่จะตามมา

นวัตกรรมสังคม (Social Innovation) เป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยพัฒนาและยกระดับผู้คนในสังคมเป็นแนวคิดที่ไม่เพียงแต่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการตามแนวคิด นวัตกรรม (Innovation) ในเชิงเศรษฐกิจดั้งเดิมที่ใช้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและเศรษฐศาสตร์ก่อให้เกิดมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจเท่านั้นแต่นวัตกรรมสังคม ยังรวมถึงพัฒนากระบวนการใหม่ ๆ เพื่อยกระดับชีวิตการแทรกแซงและการแก้ปัญหาสังคม รวมถึงการเพิ่มความสามารถทางสังคม เป็นสิ่งใหม่ๆ ที่มีลักษณะกระบวนการทางความคิด การสร้างโอกาสใหม่ๆ ของสังคม จะพบว่านวัตกรรมสังคมมุ่งนำแนวคิดใหม่หรือกระบวนการจัดการความคิดใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วในรูปแบบใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจทั้งในรูปของนวัตกรรมความหมายเชิงแคบที่หมายถึงผลผลิตของความสำเร็จในลักษณะสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสิ่งที่ต่อยอดของสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดการเข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของตลาดในลักษณะของผลิตภัณฑ์ใหม่ร่วมกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมทางสังคมที่ยอมรับในนวัตกรรมที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตลาดในเชิงเศรษฐกิจ Utterback (2004) รวมทั้งนวัตกรรมความหมายเชิงกว้างที่ขยายความถึงนวัตกรรมแนวคิดกระบวนการพัฒนาความคิดใหม่ การปฏิบัติใหม่ๆ ต่อผู้คนในสังคมและเกิดการยอมรับนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมนั้นๆ เนื่องจากเล็งเห็นประโยชน์จากนวัตกรรมเป็นสำคัญ ญัฐฉิ สินสอนวรภัทร์ (2565) โดยมุมมองเริ่มต้นของนวัตกรรมมักเติบโตและพัฒนาไปพร้อม ๆ ตลาดและเศรษฐกิจเนื่องจากการรับรู้ของคุณค่าและมูลค่าของนวัตกรรมโดยเฉพาะนวัตกรรมที่จับต้องได้ในลักษณะของผลิตภัณฑ์ใหม่ส่วนใหญ่เกิดจากเทคโนโลยีเพื่อสนองตอบความต้องการของตลาดที่เรียกว่านวัตกรรมทางเศรษฐกิจ Schumpeter (1982) ซึ่งแตกต่างจากนวัตกรรมทางสังคมที่มีได้มุ่งหวังผลในเชิงเศรษฐกิจทางการตลาด หากแต่นวัตกรรมสังคมมุ่งตอบสนองความต้องการกลุ่มคนในสังคมเพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ปัญหาของสังคมด้วยวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่หรือการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะกระบวนการทางสังคมใหม่รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมใหม่ของสังคมเพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรที่กลุ่มคนในสังคมต้องการ รุ่งนภา เทพภาพ (2565)

ทฤษฎีแนวคิดนวัตกรรมทางสังคมถือเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาช่วยแก้ปัญหาของระบบสังคมได้ในรูปแบบของกระบวนการในการพัฒนาชุมชนตามความต้องการของชุมชนเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ และกระบวนการใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมเฉพาะทาง ได้แก่ สังคมสูงวัยที่มีความต้องการเฉพาะตนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่เข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอดเป็นประเทศแรก ๆ ของภูมิภาค และเนื่องจากเป็นแนวคิดการสร้างแนวทางแก้ปัญหาหรือกระทั่งเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสังคม หากแต่มีความแตกต่างในบริบทแนวคิดและความมุ่งเน้นที่แตกต่างกัน ในกรณีสังคมสูงวัยที่สามารถคาดการณ์ปัญหาและโอกาสที่คาดหวังของสังคมไทยที่อยู่ในช่วงวัยสูงวัยระดับ 3 ซึ่งสังคมสูงวัยขั้นสุดและต้องการการปรับบริบทสภาพแวดล้อมที่คาดว่าจะพบเจอปัญหา โดยอาศัยแนวคิดนวัตกรรมสังคมตามกรอบของ นีอะ โซอิ และวัตยจิต มะจุมดาร์ (Nia Choi Satyajit Maumdar) ที่ให้ความสำคัญในกรอบทางสังคมวิทยาและกรอบเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ โดยกรอบสังคมวิทยา คือ กรอบที่มุ่งสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างสัดส่วนอายุประชากรที่ประเทศไทยที่ประสบในปัจจุบันเพื่อก่อให้เกิดเป็นการสร้างนวัตกรรมสังคมตามแนวคิดของ Murray, Caulier Grice and Mulgan (2010) อ้างถึงใน พิมพ์ประภา อมรภิภิณูญ (2022) ที่มาจากการปัจจัยเบื้องต้นด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยที่มีอิทธิพลกระตุ้นให้เกิดเป็นนวัตกรรมสังคมเพื่อผู้สูงวัย ได้แก่ การพัฒนาการของผู้สูงวัย และ

การแก้ปัญหาในผู้สูงอายุ ประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยได้เพิ่มระดับเป็นระดับ 3 คือ สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super aged society) คือ สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) กรอบแนวคิดเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ (The Welfare Economics Perspective) มุ่งเน้นการพิจารณาศักยภาพของความสามารถเปลี่ยนคุณภาพชีวิตของสังคมทั้งในด้านปริมาณ และด้านคุณภาพชีวิตที่หมายถึงสุขภาพ ความมั่นคงของการงาน ชีวิตครอบครัว สิ่งแวดล้อม และความเท่าเทียมกันทางด้านเพศสภาพ ซึ่งเป็นคุณค่าที่กำหนดร่วมกันได้ของคนในสังคม โดยทั้งกรอบทางสังคมวิทยาและกรอบเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ ล้วนเป็นทฤษฎีแนวคิดที่ไม่ยึดติดกับเรื่องการตลาดและกำไรของกิจการ จะเน้นที่เฉพาะความจำเป็นของการตอบสนองความต้องการและความพอใจของสังคมโดยผลิตภัณฑ์และบริการซึ่งเป็นไปตามหลักคิดสินค้าสาธารณะ(Public goods) เป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับด้านพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ให้ได้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ กลุ่มประชากรสูงวัยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,271,758 คน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ทราบจำนวนประชากรแน่นอน จึงใช้ตารางสำเร็จรูปคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และจำแนกตามระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็นในการสุ่มตัวอย่าง (Nonprobability Sampling) โดยเป็นการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) จากประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ได้พบได้ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ขอบเขตด้านพื้นที่และเวลา ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงที่เก็บรวบรวมข้อมูล เดือนมกราคม - เดือนกุมภาพันธ์ 2568
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมผู้สูงอายุด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถาม 4 ส่วน ได้แก่
 - ส่วนที่ 1 คุณลักษณะข้อมูลประชากรศาสตร์ หัวข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)
 - ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับด้านพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับ พัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านความความคิด และการพัฒนาการด้านสังคม และตัวแปรการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ ได้แก่ การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาด้านความรู้ โดยลักษณะของ

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ที่กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการสร้างแรงขับเคลื่อนแรงบันดาลใจ การระดมความคิดเห็น การสร้างต้นแบบและการนำไปใช้ การทำให้เกิดความยั่งยืน การขยายผลในสังคมที่กว้างขึ้น และการสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ที่กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแนะนำแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารจากแหล่งข้อมูลได้แก่ เอกสารงานวิจัย บทความ หนังสือและตำรา ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

5.2 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ชุด และมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม ดังนี้

- ศึกษาค้นคว้าและศึกษาเอกสาร ตำรา วิจัย บทความ และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม

- ดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของข้อคำถามวิจัย เรียบเรียงภาษา ความถูกต้อง ความชัดเจน และการใช้สำนวนภาษาให้เหมาะสมกับผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

- จัดนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการค้นคว้านำปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ในรูปแบบต่าง ๆ มาสร้างแบบสอบถามฉบับร่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- ขั้นตอนกระบวนการการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาและนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 30 คน โดยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งการยอมรับค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.721 - 0.772 ความสำเร็จของผู้ใช้บริการทางการเงินได้ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.551-0.682 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally (1978) ได้นำเสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อเกิน 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการยอมรับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.760 - 0.762 และถือว่ามีความคุณภาพในระดับดี

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ใช้บรรยายข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวแปรการพัฒนาการของผู้สูงอายุ ได้แก่ การพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านความคิด และการพัฒนาการด้านสังคม และตัวแปรการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ ได้แก่ การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาด้านความรู้

2) ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ใช้บรรยายข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างแรงขับเคลื่อนแรงบันดาลใจ การระดมความคิดเห็น การสร้างต้นแบบและการนำไปใช้ การทำให้เกิดความยั่งยืน การขยายผลในสังคมที่กว้างขึ้น และการสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม

3) การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression analysis) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสังคมสำหรับผู้สูงวัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวแปรการพัฒนาการของผู้สูงวัย ได้แก่ การพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านความความคิด และการพัฒนาการด้านสังคม และตัวแปรการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย ได้แก่ การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาด้านความรู้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาการผู้สูงวัย และการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร

การพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.การพัฒนาการด้านร่างกาย	3.95	0.61	มาก
2.การพัฒนาการด้านความความคิด	4.02	0.57	มาก
3.การพัฒนาการด้านสังคม	3.85	0.51	มาก
4.การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	3.87	0.58	มาก
5.การแก้ปัญหาด้านความรู้	3.88	0.59	มาก
รวม	3.91	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 การวิจัยพบว่า การพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.52) และเมื่อวิเคราะห์รายด้านการพัฒนาและการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย พบว่า มีค่าระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาการด้านความความคิด มีค่าเฉลี่ย 4.02 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาการด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ย 3.95 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ลำดับต่อมา ได้แก่ การแก้ปัญหาด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.88 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ลำดับถัดมา ได้แก่ การพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 3.87 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 และลำดับสุดท้าย ได้แก่ การพัฒนาการด้านสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.85 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

2. ผลวิเคราะห์ระดับการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การสร้างแรงขับเคลื่อนแรงบันดาลใจ การระดมความคิดเห็น การสร้างต้นแบบและการนำไปใช้ การทำให้เกิดความยั่งยืน การขยายผลในสังคมที่กว้างขึ้น และการสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสร้างนวัตกรรมสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร

การสร้างนวัตกรรมสังคมสูงวัย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.การสร้างแรงขับเคลื่อนแรงบันดาลใจ	4.01	0.58	มาก
2.การระดมความคิดเห็น	4.03	0.65	มาก

3.การสร้างต้นแบบและการนำไปใช้	3.87	0.59	มาก
4.การทำให้เกิดความยั่งยืน	3.92	0.51	มาก
5.การขยายผลในสังคมที่กว้างขึ้น	3.95	0.48	มาก
6.การสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม	4.05	0.53	มาก
รวม	3.97	0.50	มาก

ตารางที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า การสร้างนวัตกรรมสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.50) และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า มีค่าระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.05 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 รองลงมา ได้แก่ การระดมความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ย 4.03 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 ลำดับต่อมา ได้แก่ การสร้างแรงขับเคลื่อนแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ย 4.01 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 ลำดับถัดมา ได้แก่ การขยายผลในสังคมที่กว้างขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.95 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 ลำดับถัดมา ได้แก่ การทำให้เกิดความยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 3.92 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 และลำดับสุดท้าย ได้แก่ การสร้างต้นแบบและการนำไปใช้ ค่าเฉลี่ย 3.87 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 และผลการวิเคราะห์ความถดถอยความสัมพันธ์ของข้อมูลพบค่า $R^2 = .076$, Sig = .001, Beta = .214, VIF = < 10 (ตัวแปรอิสระทุกตัว)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยตัวแปร	b	β	t	Sig
การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ (X_1)	.301	.152	4.754	.002
การพัฒนาด้านร่างกาย (X_2)	.251	.107	2.116	.014
การพัฒนาด้านสังคม (X_3)	.295	.112	2.421	.000
การพัฒนาด้านความคิด (X_4)	.325	.284	5.581	.057
ค่าคงที่	.354		1.564	.025

ตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยได้แก่ การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านสังคม และ การพัฒนาการด้านความคิด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สามารถแสดงในรูปสมการคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Y = .354 + .301X_1 + .251X_2 + .295X_3 + .325X_4$

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยกำหนดนวัตกรรมสังคมในกลุ่มผู้สูงวัย: กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำประเด็นข้อค้นพบสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยระดับการพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า การพัฒนาการด้านความคิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ผู้สูงวัยที่มีวุฒิการไตร่ตรองความเป็นผู้ใหญ่ จึงตระหนักประเด็นด้านความคิดเป็นสำคัญ รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาการด้านร่างกาย เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้สูงวัยพัฒนาการด้านร่างกายจึงเป็น

สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจเนื่องจากการปัญหาส่วนใหญ่ของผู้สูงวัยมักเกิดจากสภาพร่างกายที่ถดถอยตามวัยที่เพิ่มสูงขึ้น หากได้รับการส่งเสริมด้านการพัฒนาด้านร่างกายซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดนวัตกรรมทางสังคมด้านเศรษฐศาสตร์สวัสดิการที่ใช้เป็นกรอบการวิจัยในครั้งนี้ ที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพของผู้สูงวัยสอดคล้องกับ ฉัตรศิริ วิภาวิน และคณะ (2022) เรื่อง การศึกษาความต้องการด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลชีเหล็กและสลวง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนั้นการแก้ปัญหาด้านความรู้ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญ อาจเนื่องจากความเข้าใจในการต้องอาศัยองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาโครงสร้างประชากรในปัจจุบันที่สัดส่วนผู้สูงวัยกำลังเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสัดส่วนประชากรวัยทำงาน สอดคล้องกับ พิมพ์ประภา อมรกิจภิญญา, และคณะ (2022) รวมทั้งการพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการอยู่ดีกินดีของผู้สูงวัย

2. ผลการวิจัยระดับการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาของ นีอะ โซอี และ สัตยจิต มะจุมดาร์ (อ้างถึงใน สุนทร คุณชัยมั่ง, 2015) ที่ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างประชากรของประเทศย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมสังคมเพื่อแก้ปัญหาให้กับผู้สูงวัยในที่สุด ส่วนตัวแปร การสร้างแรงขับเคลื่อนแรงบันดาลใจ การระดมความคิดเห็น การสร้างต้นแบบและการนำไปใช้ การทำให้เกิดความยั่งยืน การขยายผลในสังคมที่กว้างขึ้น และการสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม ต่างมีค่าระดับมากในการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย สอดคล้องกับแนวคิดของ Murray และคณะ (2010) ถึงขั้นตอนกระบวนการสร้างนวัตกรรมสังคม 6 ขั้นตอนเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาโดยการสร้างนวัตกรรมสังคมขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาผลกระทบของประเทศไทยที่ก้าวสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ เนื่องจากการมีประชากรสูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ

3. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยได้แก่ การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านสังคม และการพัฒนาการด้านความความคิด เป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาผู้สูงวัยที่ยั่งยืนการพัฒนาในด้านในด้านต่างๆ ถึงการยอมรับในนวัตกรรมของผู้สูงวัย สอดคล้องกับ ทฤษฎีและการปฏิบัติการของนวัตกรรมสังคม ของ สุนทร ชัยมั่ง (2560) ที่เชื่อว่านวัตกรรมสังคมมีลักษณะที่ไม่หยุดนิ่งมุ่งที่จะแก้ไขปัญหาของสังคม โดยเฉพาะตามกรอบเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ (The Welfare Economics Perspective) ที่นวัตกรรมเพื่อสังคมจะถูกพิจารณาด้วยเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของสังคมให้ดีขึ้นทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ซึ่งหมายถึงคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านสุขภาพ ด้านร่างกาย ด้านความคิด และด้านสังคม ซึ่งเป็นคุณค่าที่กำหนดร่วมกันของคนในสังคม อีกทั้งสอดคล้องกับ ญัฐภูมิ สีนสอนวรภัทร (2565) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมหุ่นยนต์ดูแลผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมของผู้สูงอายุจะสอดคล้องกับนวัตกรรมที่เชื่อมโยงการดำเนินชีวิตและส่งผลต่อความคาดหวังในประสิทธิภาพที่ผู้สูงวัยคาดหวังได้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในด้านร่างกายจากนวัตกรรมแต่มุ่งเน้นเงื่อนไขที่ต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่เกิดจากการประชาสัมพันธ์แก่สังคมสูงวัยที่เพียงพอ

องค์ความรู้ใหม่

เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย นวัตกรรมเพื่อสังคมสูงวัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศไปพร้อมๆ กับการแก้ปัญหาโครงสร้างของประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะนอกจากจะช่วยพัฒนาให้ผู้สูงวัยมีความพร้อมในการทำหน้าที่ที่แตกต่างจากสถานะวัยทำงานเดิมสู่สถานะผู้สูงวัยพร้อมกับการแก้ปัญหาให้ผู้สูงวัยได้ด้วย นวัตกรรมสังคมสูงวัย ที่ถูกกำหนดจากปัจจัยด้านการพัฒนาการ ได้แก่ การพัฒนา

ด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านความความคิด การพัฒนาการด้านสังคม และปัจจัยในการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย ได้แก่ การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาด้านความรู้

สรุป

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับด้านพัฒนาการและการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์รายด้านการพัฒนาและการแก้ปัญหาของผู้สูงวัย พบว่า มีค่าระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก สูงที่สุด ได้แก่ การพัฒนาการด้านความคิด รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาการด้านร่างกาย ลำดับต่อมาได้แก่ การแก้ปัญหาด้านความรู้ มี ลำดับถัดมา ได้แก่ การพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ และลำดับสุดท้าย ได้แก่ การพัฒนาการด้านสังคม

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัยของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า มีค่าระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก สูงที่สุด ได้แก่ การสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม รองลงมา ได้แก่ การระดมความคิดเห็น ลำดับต่อมา ได้แก่ การสร้างแรงขับเคลื่อนแรงบันดาลใจ ลำดับถัดมาได้แก่ การขยายผลในสังคมที่กว้างขึ้น ลำดับถัดมาได้แก่ การทำให้เกิดความยั่งยืน และลำดับสุดท้าย ได้แก่ การสร้างต้นแบบและการนำไปใช้

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาการด้านร่างกาย การพัฒนาการด้านสังคม และ การพัฒนาการด้านความความคิด มีอิทธิพลส่งผลต่อตัวแปรนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ผู้บริหารระดับนโยบายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลบริหารประเทศ สามารถนำรูปแบบการแก้ปัญหาโครงสร้างประชากร ด้วยการสร้างนวัตกรรมสังคมขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาลักษณะของประเทศไทยที่ก้าวสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ในปัจจุบันที่ยังรอการแก้ปัญหามาของประเทศอยู่ อันเนื่องจากการมีประชากรสูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งคือการเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super aged society) หรือ เป็นประเทศที่มีจำนวนผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ ในส่วนของภาคเอกชนแม้ว่าเป้าหมายจะมุ่งไปที่ตลาดและการทำกำไรแต่การแก้ปัญหาโครงสร้างประชากรสูงวัยนับเป็นปัญหาร่วมที่หากภาคเอกชนไม่ปล่อยให้ภาครัฐแก้ปัญหาเพียงลำพังและร่วมมือผลักดันให้นวัตกรรมสังคมเพื่อผู้สูงวัยก่อเกิดขึ้นในสังคมผลลัพธ์รวมของประเทศที่ตามมาอย่างมั่งคั่งมั่นคงกลับสู่ภาคเอกชนในที่สุด

2) ในเชิงกลุ่มคนสังคมในระดับอื่นที่มีใช้สังคมสูงวัยก็สามารถในแนวคิด การสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมวัยนั้น ๆ เช่น สังคมวัยทำงาน หรือสังคมวัยก่อนเกษียณการทำงานที่อาจมีปัญหาก่อเกิดขึ้นได้ในอนาคตก็สามารถใช้รูปแบบการสร้างนวัตกรรมสังคมเพื่อให้เหมาะสมกับการแก้ปัญหามาของแต่ละสังคมที่แตกต่างกัน โดยใช้สมการตัวแปรสร้างแรงขับเคลื่อนแรงบันดาลใจ การระดมความคิดเห็น การสร้างต้นแบบและการนำไปใช้ การทำให้เกิดความยั่งยืน การขยายผลในสังคมที่กว้างขึ้น และการสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคมอื่น ๆ ได้เช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่ความคิดเห็นจากประชากรกลุ่มสังคมสูงวัยซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยในปัจจุบัน แต่สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป อาจเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มเข้ามาในกลุ่มตัวอย่าง เช่น กลุ่มสังคมก่อนเป็นผู้สูงอายุ หรือกลุ่มสังคมใกล้เคียงวัยเกษียณซึ่งถือเป็นกลุ่มสังคมที่ใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้และอาจส่งผลต่อผลการวิจัยในรูปแบบที่แตกต่างสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

2) ปัจจัยกำหนดนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย ตัวแปรปัจจัยการพัฒนาการด้านสังคม และตัวแปรการสร้างต้นแบบและการนำไปใช้ ต่างมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำในการกำหนดนวัตกรรมสังคมสูงวัย ดังนั้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงไม่ควรละเลยตัวแปรดังกล่าวแต่ควรที่จะหามาตรการหรือวิธีการเพื่อให้ประชากรสูงวัยเห็นความสำคัญของตัวแปรการพัฒนาการด้านสังคม และการสร้างต้นแบบและการนำไปใช้เพื่อเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งขึ้นของนวัตกรรมสังคมเพื่อสังคมสูงวัย

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรศิริ วิชาวิน และ นันทิยา เรือนทองเงิน. (2565) การศึกษาความต้องการด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลขี้เหล็กและสรวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารราชภัฏเชียงใหม่. 23(1), 127-133.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2566). นวัตกรรมการจัดการภาครัฐกับกระบวนการทัศน์ทางรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 4(1). 63-77.
- พิมพ์ประภา อมรกิจภิญญา. (2565). นวัตกรรมทางสังคมเพื่อคุณภาพชีวิต. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย. 4(2), 279-286.
- รุ่งนภา เทพภาพ. (2565). นวัตกรรมทางสังคมรองรับสังคมสูงวัย: ประสบการณ์ของภาคสังคมไทย. ลำปาง: ศูนย์ลำปาง.
- ณัฐวุฒิ สินสอนวรภัทร. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมหุ่นยนต์ดูแลผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนันท์ สีพาย และคณะ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมทางสังคมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 16(4). 148-156.
- สุนทร คุณชัยมั่ง. (2560). ทฤษฎีและการปฏิบัติของนวัตกรรมสังคม. วารสารนวัตกรรมสังคม. 1(1), 14-29.
- Schumpeter, Joseph A. (1975). Capitalism: Socialism and democracy. New York: Harper and Row.
- Utterback, J. M. (2004). The Dynamics of Innovation. Educause Review. 39 (1), 42-51.
- United Nations. (2025). Department of Economic and Social Affairs. UN Website. Retrieved March 23, 2015 from <https://www-un-org>.